

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-

педагогічної роботи та інформатизації

Володимир ГАЛИК

17 жовтня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ МУЗИКИ**

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність: **025 Музичне мистецтво**

Освітньо-наукова програма: **Музичне мистецтво**

Статус дисципліни: **вибіркова**

Факультет **початкової освіти та мистецтва**

Кафедра **вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва**

Мова навчання: **українська**

Дані про вивчення дисципліни:

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна, вечірня	II	III	4/120	46	16	-	-	30	74	-	+	-

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти **доктора філософії (42 кредити ЄКТС)**.

Розробник: Вікторія ПОЛЮГА, кандидат філософських наук, доцент

Погоджено гарантом освітньо-наукової програми:

Ірина БЕРМЕС, доктор мистецтвознавства, професор

Схвалено на засіданні кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

Протокол № 10 від 14.09 2023 р.

Зав. кафедри Ірина БЕРМЕС

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету початкової освіти та мистецтва Протокол № 7 від 27.09 2023 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 17.10 2023 р.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є розвиток та утвердження інтелектуальних засад та творчих принципів в науковому та музично-педагогічному житті аспіранта засобами осмислення філософських структур та парадигм в цілому. Предметом вивчення навчальної дисципліни є філософія музики як окрема галузь філософського знання, а об'єктом є осмислення форм і методів розуміння музичного буття (в онтологічному змісті, виділяючи музику як субстанцію, та аксіологічному, розкриваючи музику як засіб буття людини у світі музики).

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинні засвоїти визначені **компетентності**.

Загальними компетентностями є :

- Здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналіз міждисциплінарних процесів; реалізація власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження;
- Здатність до наукового пошуку, мистецько-філософського аналізу; визначення мети, наукової новизни, завдань та стратегії дослідження.

Фаховими компетентностями є:

- Здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати сучасні культурні явища і процеси;
- Здатність до розуміння музики як мистецтва, системи мислення, проблем музичної творчості, музичної герменевтики, осмислення питань про походження, сутності музики; музики як цінності життя, онтологічних та феноменологічних проблем філософії музики загалом.

Програмними результатами навчання є: осмислення специфіки музики як виду мистецтва; аналіз основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; виокремлення впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

2.ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчається після таких дисциплін, як: «Філософія як досвід мислення», «Проблеми сучасного музикознавства», паралельно з дисциплінами «Проблеми музичної герменевтики», «Соціокультурні виміри музичного мистецтва».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у результаті засвоєння навчальної дисципліни повинні виявити:

Здатність до осмислення специфіки музики як виду мистецтва;

Уміння критично аналізувати основні музикознавчі та філософські теорії щодо музичного мистецтва; виокремлювати вплив світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

Знання питань походження і сутності музики; аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; теоретичних поглядів А.Шопенгауера,

О. Лосєва, Ф.Ніцше, Т.Адорно; змісту основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за такими шкалами оцінювання: національною, стобальною і ЄКТС. При цьому мінімальний рівень визначається за допомогою якісних критеріїв та їхнього трансформування в мінімальну позитивну оцінку щодо використовуваної числової (рейтингової) шкали.

А (90 – 100) (*відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок*): отримує аспірант, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повністю відтворює програмний матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах. Добре аналізує та осмислює специфіку музики як виду мистецтва; критично аналізує основні музикознавчі та філософські теорії щодо музичного мистецтва; виокремлює вплив світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

Добре орієнтується в питаннях походження і сутності музики; аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; розкриває та осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосєва, Ф.Ніцше, Т.Адорно; осмислює зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму. Формулювати проблеми, які вивчаються в поставленій тематиці розділу; вміє вибудувати одну або кілька гіпотез, досліджуваної парадигми; вміє застосувати попередні знання для осмислення чи аналізу нових набутих результатів.

Знання аспіранта є глибокими, міцними, узагальненими; аспірант вміє застосовувати знання творчо.

В (82 – 89) (*вище середнього рівня з кількома помилками*): отримує аспірант, який виявив добрі знання навчального матеріалу, повністю відтворює програмний матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає незначні неточності в інтерпретації щодо аналізу специфіки музики як виду мистецтва; основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

Орієнтується в питаннях походження і сутності музики; аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; розкриває та осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосєва, Ф.Ніцше, Т.Адорно; осмислює зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму. Формулювати проблеми, які вивчаються в поставленій тематиці розділу; вміє вибудувати одну або кілька гіпотез, досліджуваної парадигми;

вміє застосувати попередні знання для осмислення чи аналізу нових набутих результатів.

Знання аспіранта є достатньо глибокими, міцними, узагальненими.

С (75 – 81) (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): отримує аспірант, який достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому основну та додаткову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки в питаннях щодо аналізу специфіки музики як виду мистецтва; основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; походження і сутності музики; аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; розкриває та осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосєва, Ф.Ніцше, Т.Адорно; зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму.

Д (67 – 74) (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання навчального матеріалу, з певними труднощами відтворює програмний матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; недостатньо орієнтується в питаннях щодо аналізу специфіки музики як виду мистецтва; основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; походження і сутності музики; аналізує особливості музики стародавньої греції та Єгипту; розкриває та осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосєва, Ф.Ніцше, Т.Адорно; зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму.

Аспірант демонструє достатній рівень сформованості умінь: аналізувати основні проблеми і питання філософії музики.

Е (60 – 66) (*виконання задовольняє мінімальні критерії*): отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, важко відтворює програмний матеріал, зовсім не спирається на матеріали, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; слабо орієнтується в питаннях щодо аналізу специфіки музики як виду мистецтва; основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; походження і сутності музики; аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; розкриває та осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосєва, Ф.Ніцше, Т.Адорно; зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного

семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму.

Аспірант демонструє слабкий рівень сформованості умінь аналізувати основні проблеми і питання філософії музики.

Виконав задовільну кількість завдань із запропонованих видів навчальної роботи.

FX (35 – 59) (з можливістю повторного складання): виставляється аспіранту, який виявив незнання значної частини навчального матеріалу, допускає істотні помилки у відповідях на запитання, не вміє застосувати теоретичні знання семінарських занять; не орієнтується в питаннях щодо аналізу специфіки музики як виду мистецтва; основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; походження і сутності музики; не аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; не розкриває та не осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосева, Ф.Ніцше, Т.Адорно; зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму.

Аспірант демонструє недостатній рівень сформованості знань та умінь: аналізувати основні проблеми і питання філософії музики.

Не виконав усіх видів навчальної роботи.

F (0 – 34) отримує аспірант, який виявив незнання значної частини навчального матеріалу, допускає істотні помилки у відповідях на запитання, в більшості не володіє програмним матеріалом, що ускладнює орієнтацію в теоретичних аспектах навчальної дисципліни; не виконав усіх видів аудиторної та самостійної роботи. Не орієнтується в питаннях щодо аналізу специфіки музики як виду мистецтва; основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва; впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; походження і сутності музики; не аналізує особливості музики стародавньої Греції та Єгипту; не розкриває та не осмислює погляди А.Шопенгауера, О. Лосева, Ф.Ніцше, Т.Адорно; зміст основних категорій музичної творчості, феномену інтерпретації в музиці, музики як екзистенційної творчості; поняття музичного семіозису в контексті філософії музики; соціокультурного буття музики в концепції музичного естетизму.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на питання плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором;
- залік.

Відповіді на семінарських заняттях; співбесіда з лектором; залік.

6.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.Філософський світ музики.

Походження музики. Подати короткий аналіз гіпотез про походження музики. А саме гіпотези “Божественної музики” як особливої форми живої природи. Інтенаційні підстави музики, її зв’язок з мовою у “Лінгвістичній” теорії Ж.-Ж. Руссо та Г.Спенсера про походження музики. Сутність музики. Цінність музики, що спрямована, перш за все, на емоційну і чуттєву сферу людини. Визначити взаємозв’язок слова і почуття, взаємозв’язок між музикою і розумом, а саме: розуміння музики як мови, що зрозуміла для всього людства і є засобом спілкування й порозуміння між різними народами в сучасному світі, розуміння музики як універсальної складової та засобу інформаційного обміну між людьми.

2. Основні питання філософії музики

Провести паралелі між філософією і музикою. Визначити сутність музики у її взаємозв’язку з теоретичним аналізом та метафізичною глибиною. Осмислити внутрішнє буття людини крізь призму музичності. Визначення сенсу в музиці, що акцентується на розумінні музики як мистецтва інтонуючого сенсу, а не на визначеннях музики як мистецтва співу чи гри. Виокремлення ідеї про зцілення через музику, що належить до початкової стадії як духовного так і фізичного розвитку людини. Розкрити вплив музики на формування духовності і поведінки людини.

3. Музика стародавньої Греції та Єгипту

Виокремити роль музики в житті греків (елліністичний період). Проаналізувати значення вокальної музики, музичних інструментів, як супроводу, та музичної теорії, як засобу певних позначень античних греків. Філософія музики Єгипту. Найдавніші музичні жанри стародавньої музики Єгипту, їх використання у народних, культових традиціях. Виокремлення ряду музичних інструментів, що використовувались єгиптянами та їх значення символізму світоглядних стереотипів.

4. Філософські теорії та концепції у світі музики

Філософія та теорія музики Піфагора. Музика сфер Піфагора. Музика як “світова воля” у творчості А.Шопенгауера. Могутня сила впливу музики на людину, її ставлення до світу і до себе у вченнях А. Шопенгауера. Музичне вираження як аспект філософії мови О.Ф. Лосєва. Виокремити аспект присутності чи відсутності пізнавальної оформленості музики на прикладі філософувань О.Ф. Лосєва. Музика в семіотичному просторі моралі Ф. Ніцше. Дискурс моралі Ф.Ніцше в осмисленні музичної творчості як онтологічної сфери людського духу. Основні фрагменти філософсько-естетичної концепції музики Т. Адорно (Соціологія музики. Філософія нової музики. Естетична теорія). Аналіз поняття “семіозис”, як процес інтерпретації значення. Соціальний екскурс музики у філософуваннях Т.Адорно.

5. Сучасні тенденції філософії музики

Музика, як філософія. Виокремити особливості музики з концептуальними аспектами багатьох течій, напрямів філософії. Визначити та проаналізувати аспект інтерпретації музики як моделі світу. Подати коротку

характеристику впливу музики на формування світоглядних орієнтирів та людину загалом. Подати короткий аналіз специфіки філософії музики в контексті осмислення її участі в бутті. Філософські основи музичної терапії. Визначити предмет, функції і основні завдання музикотерапії.

6. Проблема музичної творчості у філософії

Осмыслити філософські категорії: що є сутністю творчості? Які її об'єктивні засади та яке значення творчості як феномену духовної діяльності в музичному мистецтві? Дати визначення критеріїв проблеми творчості у дискурсі: філософія, духовність, музика. Подати аналіз проблеми творчості як феномену духовних процесів музичної діяльності людини. Виокремити інтерактивний характер категорій музика, творчість, інтерпретація. Вміти проаналізувати категорії творчості як чогось нового, інтерпретації як оригінального тлумачення, музики як об'єкту самопізнання. Провести паралелі людської екзистенції що, має неповторний творчий потенціал та виявів особистісного у буденному існуванні людини. Висвітлити абстрагованість музики, що стає творчістю в екзистенційній площині.

7. Семіозис, естетизм та екзистенція у концепціях філософії музики.

Дати визначення та здійснити короткий аналіз музики як гармонії сфер чи інструмент культури. Осмыслити та визначити інтерпретації категорій «оригінальності» чи «геніальності» у музиці ХХст. Виокремити проблеми музичного семіозису, музичного сприйняття як проблеми феноменолого-екзистенційного аналізу та музичного естетизму як універсальної умови соціокультурного буття музики.

8. Музична діяльність як чинник синергії культур.

Аналіз поняття та виокремлення основних проблем синергетики як методу в музичній освіті. Осмыслення методології в синергетично-методологічному контексті як творчого підходу, котрий емоційно переживається поєднує філософсько-естетичне і музикознавче, та надає змогу розкрити феномен музичного буття. Визначити місце музичної діяльності у глобалізаційних процесах сучасності.

Перелік тем семінарських занять

1. Філософський світ музики. Походження та сутність музики. Основні цінності життя яких навчає музика .
2. Основні питання філософії музики. Що історія музики розкриває нам про світ? Який зв'язок між музикою та емоціями? Який взаємозв'язок між музикою, розумом, сенсом та різниця музичної форми і змісту?
3. Музика стародавньої Греції та Єгипту. Музичні інструменти античних греків та єгиптян.
4. Філософські теорії та концепції у світі музики. Філософія та теорія музики Піфагора. Музика сфер Піфагора. Філософія музики як концепція у філософуваннях О.Ф. Лосєва, Ф. Ніцше, А. Шопенгауера, Р. Вагнера, Т. Адорно.
5. Сучасні тенденції та проблема музичної творчості у філософії музики. Філософсько-концептуальні засади осмислення проблеми творчості як

феномену духовних процесів. Проблема геніальності у філософії та музичному мистецтві. Музикотерпія.

6. Проблема музичної творчості у філософії. Філософсько-концептуальні засади осмислення проблеми творчості як феномену духовних процесів. Філософія музики як методологічна основа визначення обдарованості.

7. Проблема музичного семіозису, естетизму, та екзистенції в контексті філософії музики. Музичний семіозис в контексті філософії музики. Музичний естетизм як універсальна умова соціокультурного буття музики. Музика як екзистенційна творчість та феномен інтерпретації в музиці.

8. Музична діяльність як чинник синергії культур. Музична діяльність – каталізатор соціально-синергетичних процесів.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У завдання для самостійної роботи аспірантів входить опрацювання лекційного та практичного матеріалу:

1. Філософський світ музики.

1. Що було раніше – звукове інтонування чи мова?
2. Окресліть основні алгоритми сутності музики.
3. В чому полягає ціннісна парадигма музики?

2. Основні питання філософії музики.

1. Назвіть основні світоглядні імперативи, які розкриває нам музика.
2. Який зв'язок між музикою та емоціями?
3. Який взаємозв'язок між музикою, розумом, сенсом?
4. Окресліть різницю між музичною формою і змістом?

3. Музика стародавньої Греції та Єгипту.

1. Перечисліть та охарактеризуйте музичні інструменти античних греків та єгиптян.
2. Коротко проаналізуйте значення, яке відігравала музика у житті греків та єгиптян.

4. Філософські теорії та концепції у світі музики.

1. Назвіть основні теоретичні положення філософії музики Піфагора.
2. Назвіть основні постулати осмислення музики у філософії О.Ф. Лосєва.
3. Окресліть основні постулати осмислення музики у філософії Ф. Ніцше.
4. Окресліть основні постулати осмислення музики у філософії А. Шопенгауера.
5. Окресліть основні постулати осмислення музики у науковій спадщині Р. Вагнера.
6. Окресліть основні концепції соціології музики Т. Адорно.

5. Сучасні тенденції та проблема музичної творчості у філософії музики.

1. Що таке «творчість»?
2. Охарактеризуйте феномен категорії «творчості».
3. Коротко охарактеризуйте феномен «геніальності».
4. Проведіть паралелі і аналогії між «творчістю» і «геніальністю».

5. Що таке - музикотерапія?

6. Проблема музичної творчості у філософії.

1. Дайте визначення філософсько-концептуальних засад осмислення проблеми творчості як феномену духовних процесів.

2. Окресліть методологічні основи визначення обдарованості.

7. Проблема музичного семіозису, естетизму, та екзистенції в контексті філософії музики.

1. Назвіть основні проблеми музичного семіозису в контексті філософії музики.

2. Дайте коротку характеристику музичного естетизму як універсальної умови соціокультурного буття музики.

3. Чи може музика бути екзистенційною творчістю?

4. В чому полягає феноменальність «інтерпретації» в музиці?

8. Музична діяльність як чинник синергії культур.

1. Що таке синергія в музиці?

2. Що є основним завданням сучасного синергетичного підходу в музичній освіті?

3. Охарактеризуйте роль і значення музичної діяльності, як інтегрованої властивості формування музичної культури.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які може виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на одне із питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);

- співбесіда з лектором (фронтальна перевірка компетентності аспіранта);

- залік.

Критерієм аналізу якості виконання завдань та його усне викладення є максимально влучна добірка наукової інформації з переведення у форму суджень чи тверджень.

Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає технологія ідентифікації компетентності аспіранта: обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти принципи вирішення виокремлених філософських проблем.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Усні відповіді (семінарські)	Співбесіда з лектором	Сума (залік)
60	40	100

Максимальна оцінка за відповіді, виступи й дискусії з кожної теми (десять тем) під час семінарських занять – до 6 балів включно (максимально 60 балів за всі теми).

Підсумкова співбесіда з лектором передбачає виконання описово-аналітичних знань з теоретичних та прикладних проблем навчальної дисципліни, включаючи теми для самостійної роботи. Сумарна кількість балів призначених на оцінку підсумкової співбесіди, виводиться шляхом оцінювання якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосувати у наукових, дослідницьких та методологічних ситуаціях.

Залік за талоном № 2 і К проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для аудиторного навчання застосовуються проектори та ноутбуки.

За умови навчання у дистанційній формі заняття проводитимуться в онлайн-режимі через Google classroom та за допомогою програми Zoom для організації відео-конференцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні :

1. Гомілко О. (2010). Музика. Гармонія сфер чи інструмент культури? Докса. Вип. 15. С.276 – 285.
2. Капічіна О.О. (2006). Музичний естетизм як універсальна умова соціокультурного буття музики. *Мультиверсум. Філософський альманах*. К.: Центр духовної культури, № 57. – С.56-62
3. Лосев А.Ф. (1990). Музыка как предмет логики. Из ранних произведений. М : Правда,, 634с.
4. Макаренко Г.Г. (1981). Пантрагічне світосприйняття в культурологічній філософії Ріхарда Вагнера. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності (Альманах)*. Київ.: Знання , С.25-29.
5. Макаренко Г.Г. (1999). Дух музики – ірраціональна суть філософії, творчості та життя Ф.Ніцше. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності (Альманах)*. К.: Знання, С.54.
6. Ніцше Ф. (2004). Повне зібрання творів. Народження трагедії з духу музики. Т. 1. Львів: Астролябія, 769 с.
7. Полюга В. (2018). Навчально-методичний комплекс дисципліни «Філософія музики» із спеціальності 025 Музичне мистецтво (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти): Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка. Дрогобич, 48с.
8. Полюга В.В. (2015). Екзистенційна парадигма музичної творчості. *Наукові записки національного університету "Острозька академія"* Вип.17. – Острог. С.8-12
9. Полюга В. (2022). Філософія музики (форми і методи осмислення музичного буття). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський*

збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім.І.Франка. Дрогобич: «Гельветика», Вип.48. Т.2. С.36-43. URL: <http://www.aphn-journal.in.ua/48-2-2022>

10. Суханцева В.К. (2000). Музыка как світ людини. Від ідеї всесвіту – до філософії музики. К. : Факт. 176с.

11. Васюріна А. О. (2004). Гедоністичність сприйняття просторової досконалості музичного світу. *Сучасна картина світу : Інтеграція наукового та позанаукового знання*. Вип. 3. Суми. С.175 – 181.

12. Полюга В.В. (2013). Феномен інтерпретації в музиці : філософський аспект. *Практична філософія*. К. : Парапан, №3.С.59 – 64.

13. Суханцева В.К. (1990). Категорія часу в музичній культурі: Моногр. К.: Либідь. 184 с.

14. Шопенгауер А. (1993). Мир как воля и представление. М. : Наука. Т. 2. 669 с.

Інтернет ресурс:

15. Авиценна. Гиппократ. 100 великих врачей. URL : [http://book.e-reading-lib.org/bookreader.php/88951/Shoiifet - 100 velikih vracheii.html](http://book.e-reading-lib.org/bookreader.php/88951/Shoiifet_-_100_velikih_vracheii.html)

16. Адорно Теодор В.Обране : Соціологія музики/ URL: [http://www.gumer.info/bibliotek Buks/Culture/Adorno/Adorno_index.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Adorno/Adorno_index.php)

17. Бура, М., Кундис, Р. (2023). Філософія музичного мистецтва в дослідженнях українських та зарубіжних вчених початку ХХІ ст. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/305/8452/17649-1>

18. Естезіс. URL : <http://terme.ru/dictionary/179/word/yestezis>

19. Ігнатова Л. Феномен творчості як духовний компонент пізнання. Філософія творчості. С.238 – 247. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/MuzS/2010_6/statti/25-ignatova.pdf

20. Капічіна О. О. (2012). Феноменологічні основи проблеми музичного сприйняття. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського* № 2 (54), URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vdnuet/gum/2012_2/Kapichna.pdf

21. Лосев А.Ф. Музыка как предмет логіки. URL: <http://www.opentextnn.ru/music/Perception/?id=618>

22. Ніцше ф. Генеалогія моралі. URL: http://pidruchniki.com/1292052237686/filosofiya/fridrih_nitsshe_1844-1900

23. Полюга В. (2022). Музична інтонація у зв'язку з проблемою сприймання музичного образу (сукцесивні функції). *Challenges and prospects of the interaction between culture, science and arts in the modern context : Scientific monograph*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». Р.118-138. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/221>

24. Полюга В. (2019). Кітч в музиці (рецепція досвіду й дійсності). *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. К.: Міленіум. № 3. С. 317-320. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2019.191801>

25. Спенсер Г. Вільна енциклопедія «Вікіпедія». URL : [http://ru.wikipedia.org/wiki/Спенсер, Герберт](http://ru.wikipedia.org/wiki/Спенсер,_Герберт)

26. Dr. Gordon L. Shaw. For the professional music educator the “Mozart effect” – research on music and the developing brain, and more R. Coff Suzuki Music Academy All Rights Reserved, 2005. URL: <http://parenting-baby.com/parenting-baby-music-research/music-research.html>